

לנוטע בצפון

הגנת הצומח פברואר-מרץ 2019

תא המטעים, משרד החקלאות, לשכת גליל-גולן
יעוץ מקצועי – סמדר אידלין

שימוש נכון בתכשירי הדברה

- תוויות התכשירים עוברות שינויים מפעם לפעם לכן, לפני כל שימוש בתכשיר הדברה יש לחזור ולקרוא בקפדנות את כל ההוראות המופיעות על גבי תווית האריזה (ריכוזים, ימי המתנה ועוד...) ולנהוג לפיהן.
 - כיוול מרססים: יש לכייל מרססים בתחילת העונה ולהקפיד על כיוול נוסף במהלך העונה, עם השתנות נוף העצים.
- רשימת החומרים המופיעים בדפון זה אינה כוללת את כל החומרים המורשים במדינת ישראל

שימו לב – עונת הפריחה היא עונת הדבורים.

יש לשמור לא לרסס בחומרים הפוגעים בדבורים, גם במטעים בהם לא הוכנסו כוורות להאבקה.

גרעיניים

מזיקים

פסילת האגס

הטיפולים להדברת הביצים התחילו בתחילת פברואר

ב 1.3-25.2 אנווידור 0.04% ישולב עם שמן ההתעוררות. נפח התרסיס המומלץ 150 ל/ד 3-קמ"ש.

את הטיפול האחרון יש לבצע לפני פתיחת קשקשים בפקעים. (כאשר הופיעו קצות העלים בפקע אין טעם לטפל טיפול זה כיוון שזחלני הפסילה נמצאים מוסתרים-מוגנים בפקעים).

צרעה

בשנים האחרונות מופיע המזיק במטעים רבים וגורם לנזק רב לחנטים. במטעים בהם היה נזק בעונה הקודמת יש לרסס בשיא פריחה בתאיידור (הניאוניקוטינואידים שלא רעיל לדבורים) (ניתן לשילוב עם נחושת וחומרים אחרים). במטעים שלא נפגעו יש לנטר נוכחות המזיק : להתחיל לנטר בגינטיל ובהמשך בחנטים צעירים של הזנים הנוספים. ולטפל בהתאם.

עש תפוח- בתפוח אגס תבוש

עש התפוח עובר את החורף בסדקים של קליפת העץ בדרגת זחל חמישי . בחלקות בהן הנגיעות בפרי בקטיף בעונה הקודמת הייתה גבוהה, צפויה אוכלוסייה גבוהה באביב. באזורים הנמוכים יש לתלות מלכודות ניטור במחצית פברואר, בהרי הגליל העליון בתחילת מרץ ובגולן בסוף מרץ.

בלבול זכרים

בשנים האחרונות אנו עדים לעליה בנגיעות בפרי במטעים רבים. לכן אנו חוזרים לעבוד לפי תויות החומרים לבלבול.

כמות חוטים/פצים תיקבע בהתייעצות עם ההדרכה ע"פ לכידות ונגיעות בפרי בעונה הקודמת. ועפ"י תויות התכשיר : 70 חוטים לדונם או 50 פצים לדונם .
יש לתלות את חוטים/פצים לפני התעופפות הפרפרים כדי למנוע מפגש בין זכרים לנקבות.
התליה מתבצעת בכל מטע ואזור ע"פ הביופיקס הרב שנתי. במטעים בהם מתבצע בלבול שנים רבות לא ניתן לזהות את הביופיקס ה"אמיתי". ולכן מועד התליה המשווער יהיה עפ"י הביופיקס שהיה מקובל באזור :

עמק החולה והגבעות עד 350 מ' התליה תסתיים ב 25/2
גליל : עמק קדש 5-10/3 , **הרי גליל** 10-15/3
גולן : תל פארס התליה תסתיים 15-20/3
גולן גבוה : התליה תסתיים 25/3-1/4

סס נמר

בחלקות נגועות מאוד ההדברה תתבסס על בלבול זכרים ו/או הדברה כימית . בחלקות בהן הנגיעות נמוכה רצוי להוציא את הזחלים במחילות בתקופת החורף או להדבירם במחילות עם צמר גפן טבול בדורסן 0.15% (תוך מיגון של כפפות ומסכה), בסיום הפעולה לפזר את הנסורת הנמצאת מתחת לעץ. הטיפול הידני להוצאת זחלים יעיל מאוד.

בתקופת האביב עם התחלת הפעילות הפיזיולוגית של העץ וכאשר עדין אין עלווה, ניתן לעבור במטע ולהעריך את מצב הנגיעות ע"פ הנסורת המופרשת ע"י הזחלים. רצוי לספור את כל החורים הפעילים בכמה זנים ובכמה שורות בכל חלקה. ע"פ מצב הנגיעות ניתן לתכנן את פעילות ההדברה בתקופת ההתעופפות וההטלה הנמשכת ממאי ועד החורף.

מחלות

חירכון

ההתמודדות עם החירכון בנויה על שלוש רגליים חשובות : א. סניטציה קפדנית. ב. ממשק כללי שלא יעודד הדבקה והתפשטות. ג. מניעת הדבקה ע"י ריסוסים

1. סניטציה של כיבים פעילים בהתעוררות ובפריחה : בתקופה זו יש להקדיש זמן לחיפוש כיבים פעילים במטע ולהרחיקם עוד לפני הפריחה. גם ערב הפריחה ובפריחה ממשיכים לחפש כיבים פעילים. עם מציאת כיב יש להקפיד על סילוק כל ענף/גזע עם הכיב הפעיל מהמטע. הגיזום יעשה עמוק עד כ 1 מ' מתחת לכיב. ענפים נגועים אלה יש לשרוף מיידית.

2. מניעת הדבקה : בשנתיים האחרונות לא הסתמכנו עוד על הסטרנר כחומר מונע הדבקה ומדביר בגלל היחלשותו. לסטרנר לא נמצא תחליף אופטימלי. ההדברה, כיום, מתבססת בעיקר על טיפולי נחושת ועל שלוב סטרנר עם תכשיר נחושת בשלבי סיכון גבוהים.

3. גרעין ופרח – מודל גרעין ופרח ששימש אותנו שנים רבות מאוד, פותח כמודל תומך בהדברה מבוססת סטרנר. להזכירם – הסטרנר לא ניתן כחומר מניעה אלא בזמן ולאחר ארוע ההדבקה.
תכשירי הנחושת, המומלצים לשימוש, הינם תכשירים מונעים בלבד ואין להם השפעה לאחר ארוע ההדבקה. על כן ינתנו כמניעה בלבד. (פרופילקטי).

בגלל השינוי בחומרים, ובאופי פעילותם, אין להשתמש בגרעין ופרח כמודל מכווין טיפולים. ניתן ורצוי להעזר במודל בחלק המנתח ארוע הדבקה עפ"י נתונים מטאורולוגיים.

3. הנחיות לטיפול הדברה בתקופת הפריחה :

א. במטע מבוגר ניתן להגן על הפרחים ע"י טיפולים מונעים בתכשירי נחושת שירוססו כל 72 שעות

- (לדוגמא : מי שריסס ביום ראשון ב 8:00 יחזור על הריסוס באותה חלקה ביום רביעי ב 8:00).
- התכשירים המורשים : מרק בורדו אולטרא 0.25% או נחושתן 0.1%.
- ב. במצבים של חיזוי לסיכון רב להדבקה – התרעה ג', כשהמטע נמצא בשיא פריחה או מטע צעיר יש לשלב סטרנר 0.2% עם נחושת במיכל הריסוס.
- ג. במקרה בו היה ארוע הדבקה (ונודע לך על קיומו רק בדיעבד) רצוי להיכנס מיידית עם סטרנר 0.2% משולב במרק בורדו או נחושתן.

יש לזכור :

- תכשירי נחושת אחרים הקיימים בשוק עלולים לגרום לצריבות ואין להשתמש בהם.
- התקבלו רמזים ראשוניים להשפעה שלילית של תכשירי הנחושת על גרגרי האבקה .
- לא ידועה התגובה של שילוב תכשירי הנחושת לשילוב עם חמרי צמיחה הנהוגים בשימוש בזמן פריחה באגס.

גרב האגס

המחלה נגרמת ע"י פטרייה וההדבקה מתבצעת על חומר ירוק (מתחילת מרץ ועד מאי) בתנאי רטיבות ממושכת (גשם או טללים) וטמפרטורה נמוכה. תשומת לב לתנאי מזג האוויר עשויה לחסוך בטיפולים מחד ולמנוע נזקים מאידך.

תכשירים מונעים : מרפאן/קפיטן/מרקו (ריכוז לפי תווית), דלן 0.1%, טופז 0.05%, מרק בורדו אולטרא 0.25%. (שימו לב, תכשירי נחושת הניתנים כנגד החירכון ימנעו גרב).

תכשירים מרפאים : מיד לאחר אירוע הרטבה, אם חלפו 5 ימים או יותר מאז הריסוס האחרון להדברת המחלה מרססים ב אינדר 0.04% או נתיבו 0.015%

← כאשר מזג האוויר יבש ולא צפויים גשמים אין צורך להדביר הגרב. התפתחות החנטים וגדילתם מביאה להפחתה ברגישותם להדבקה (דרושות שעות הרטבה רבות יותר).

← **אזהרה חמורה!!** במטעי אגס אסור להשתמש בתכשירים תיאור-קרבמטים כדוגמת: תכשירי זינאב, מנב (מנבגן או דומיו), אנטרקול, תכשירי מנקוזב (מנצידן) ופולירם. חומרים אלו עלולים לגרום לפגיעה קשה בעלים ובפרי. יש לוודא גם שאין שאריות במיכל הריסוס לאחר שימוש בגידולים אחרים.

גרב בתפוח (כולל ענה)

המחלה עוברת בחורף על העלים מהעונה הקודמת והנבגים מופצים ע"י הגשם. אחרי התעוררות יש חשש להדבקה של העלווה והפירות כתוצאה מגשם וטללים.

הדברה

שלב הצצה : מרק בורדו אולטרא 0.25%,

לפני כל גשם צפוי משלב פרישת עלה ולאחר הרטבה ממושכת : מרפאן/קפיטן/מרקו/קדט או דלן בשילוב עם סקור/בוגירון/סקוטר/סקיפר/וקטרה/אופיר/אקוגן סיסטאן. פוטורה 0.3% (דלן+ קנון) שידו 0.1%. לאחרונה נכנס מודל רימפרו לחיזוי גרב. למעוניינים במידע ניתן ליצור קשר עם המדריכים.

בחלקות שהיו נגועות קשה בגרב בעונה קודמת כדאי לרסס את הקרקע בריסוס של נחושת + מרפאן במרסס עשביה לפני פתיחת פקעים. הפטריה שורדת את החורף בעלים הנגועים שנשרו בסתיו.

באם, בתקופת ההדבקה, יורד גשם ימים רצופים ללא יכולת להיכנס למטע ולטפל רצוי לבצע טיפול במטוס, ומיד כשניתן לעלות לשטח לרסס בחומר מרפא.

גלעיניים מחלות ומזיקים

אנרסיה (עש המשמש) בתקופת הפריחה

המזיק מופיע במטעים רבים שלא הכירו אותו בעבר וגורם לנזק בצימוח הצעיר ולאחר מכן בפרי. במטעים בהם הייתה נגיעות קשה בעונה הקודמת מומלץ להדביר את הדור הראשון בתקופת ההתעוררות של כל מין וזן. בתקופה זו יוצאים הזחלים מהתרדמה בעץ ובפקעים.

שימו לב – חלק מהחומרים הניתנים למזיק זה בתקופה זו רעילים לדבורים. יש להתייחס לנוכחות דבורים בכל תא השטח ולא רק במטע הספיציפי המטופל.

בפקע ורוד לפני פריחה, לפני הכנסת דבורים לתא השטח המטופל, לשם הדברת הזחלים היוצאים מהפקעים ניתן לטפל בכל הגלעיניים במאבריק 0.05% (פריטרואיד בעל רעילות נמוכה לדבורים ולאויבים טבעיים). **אין** להמשיך בטיפולים אלה עם התחלת פריחה.

בפריחה בחירת החומרים תהייה לפי רמת הרעילות שלהם לדבורים.

במשמש : ספרטה סופר 0.04%

בשזיף : ספרטה סופר 0.04%, ביסקיה 0.04% (ידביר גם צרעה)

באפרסק/נקטרינה : ספרטה סופר 0.04%, טרייסר אולטרא 0.06%, ביסקיה 0.04% (ידביר גם את סלסלנית האפרסק)

בלבול זכרים יתרום להקטנת האוכלוסיה של המזיק. התליה תתבצע בכל החלקות באותו תא שטח ב-30% פריחה של הזן הראשון באזור (להתייחס גם לשקדים). תולים 40 פאצים לדונם. התליה בקיץ אינה יעילה.

פסאודומונס

מחלת שלד הנגרמת ע"י חיידק וגורמת להתייבשות ענפונים. בדובדבן רגישים כל הזנים, בכל האזורים. אפרסק/נקטרינה עלולים להיפגע בעיקר במקומות הגבוהים. במקומות רגישים יש לטפל בנחושת לפני פתיחת פקעים.

משמש

מוניליה

יינתנו שני טיפולים בפריחה לפני גשם צפוי : טיפול ראשון בפקע וורוד וטיפול נוסף בשיא פריחה : אוריוס 0.02% או בטופז 0.05%.

קורינאום

המחלה מופיעה על העלווה הצעירה עם הבצבוץ ועשויה לפגוע בפרי. מומלץ לטפל לפני ההתעוררות בנחושת (לאחר השמן). בתקופת החנטה לאחר ארוע גשם גדול מומלץ ריסוס בדלן 0.1%.

קמחון וחילדון

טיפול בחנטה בסטרובי 0.015% או נתיבו 0.025%. לאחר הרטבה רבה יינתן טיפול במיקרוטיוול (גופרית) במינון מופחת 0.2% בשילוב עם אינדר 0.04% או פוליקור 0.02%. יש להימנע מטיפול בגופרית בתנאי מזג אויר חמים (טמפי מעל 25 מעלות).

אפרסק/ נקטרינה

סלסול עלים באפרסק/נקטרינה

בפקע ורוד או ירוק לפני גשם יש לטפל במרק בורדו אולטרה או בנחושתן (בתנאי טמפי נמוכה תכשירי הנחושת יעילים פחות) או במרפאן/קפיטן/מרקו/קדט או בדלן 0.1% או בפורורה 0.3% למניעת המחלה. אם לא יורד גשם לא מטפלים. המרווח בין הטיפולים 7-10 ימים. עד לסיום הנצת כל הפקעים.

מוניליה

במטעים בהם הופיעה המחלה בשלד או בפרי בעונה הקודמת או באזורים רגישים יש לטפל בנחישות בפתיחת פקעים. כמו כן מומלץ לבחור בתקופת הפריחה חומרים כגון: נתיבו, סיגנום או לונה אקספריאנס שימנעו התפתחות מוניליה וקמחון.

קמחון בנקטרינה ואפרסק

באביב נפגעים מהמחלה החנטים הצעירים. הטיפולים יינתנו מדי 7 - 10 ימים, בהתאם לניסיון המקומי ולרגישות הזנים. בד"כ בהתקשות גלעין הרגישות לקימחון יורדת וניתן לרווח את הריסוסים. התכשירים המומלצים לתחילת העונה: נתיבו 0.025%, נימרוד 0.075%, וינטו 0.1%, סיגנום 0.1%, פולאר/פרלין סופר 0.015% - 0.025% או לונה אקספריאנס 0.04%.

תריפס בנקטרינה

המזיק גורם לנזק איכותי לקליפה. יש לטפל פעמיים: ב 30% פריחה ובשיא פריחה בטריסר אולטרא 0.06%, ספרטה סופר 0.04%. ניתן לשלב עם הטיפולים לסלסול עלים וקימחון (אסור לשלב עם מרק בורדו). חומרים מורשים נוספים עלולים לפגוע קשות בדבורים ולכן אינם מומלצים. יש לבצע את הטיפולים אחרי חשכה ועד שעתיים לפני זריחה, לוודא שהחומר מתייבש עד אור ראשון.

שזיף

תריפס

המזיק גורם לנזק איכותי לקליפה. יש לטפל פעמיים: ב 30% פריחה ובשיא פריחה בטריסר אולטרא 0.06%, ספרטה סופר 0.04%.

צרעת השזיף

בשנים האחרונות מופיע המזיק במטעים רבים וגורם לנזק רב לחנטים. במטעים בהם היה נזק בעונה הקודמת יש לרסס בנשירת עלי כותרת. במידה ומרססים לפני הוצאת דבורים החומרים תיאדור/ביסקיה מורשים בשזיף למזיקים אחרים וידבירו גם צרעה. ואינם רעילים לדבורים. לאחר הוצאת דבורים ניתן לטפל ב: קלימרה, מוספילן ודומיו, אקטרה 0.02%, במטעים שלא נפגעו יש לנטר נוכחות המזיק בחנטים צעירים ולטפל בהתאם.

פרלטוריה (בכל המינים)

ממחצית פברואר יש לבדוק נוכחות ופעילות של הכנימות על ענפי השלד ולטפל בטייגר/קובר/טריגון ב 70% הטלה. במטעים שהוגמעו בקונפידור ודומיו בעונה קודמת, יש לבדוק האם נותרו כנימות חיות, ע"י בדיקה בבינוקולר, לפני הטיפול. בחלקות שהיו נגועות בעונה הקודמת רצוי לטפל בשמן התעוררות שנמצא יעיל בהדברת הבוגרות.

כל ההמלצות הכלולות בפרסום זה הן בגדר עצה מקצועית בלבד ואין על הכותבים אחריות בגין נזקים כלשהם.